

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه مجازی المصطفی

معاونت پژوهشی

گزارش نشست و سوین کرسی علمی ترویجی

عنوان کرسی	نفس از دیدگاه غزالی، سنایی، نجم الدین رازی، عنصرالمعالی و بیهقی
استاد ارائه	دکتر سلمان رحیمی
اساتید ناقد	دکتر محمد فولادی ، دکتر مهدی قافله باشی
زبان ارائه	فارسی
زمان برگزاری	شنبه 28 مرداد 1404 ساعت 10 صبح
مکان برگزاری	سالن جلسات دانشگاه مجازی
تعداد شرکت کنندگان	<u>156 نفر آنلاین و 6 نفر حضوری</u>

<https://room.aou.ir/poxknw235p8e/>

لینک دسترسی به
محتوای کرسی

نفس از دیدگاه غزالی، سنایی، نجم الدین رازی، عنصرالمعالی و بیهقی

چکیده محتوایی:

ارائه دهنده: دکتر سلمان رحیمی

یکی از اصطلاحات اساسی و مهم تصوف «نفس» است که در متون عرفانی فراوان درباره آن بحث شده است. هر طبقه ای از اندیشمندان از فلاسفه گرفته تا عرفا در رابطه با این موضوع مهم نظرات مختلف و گاه متضادی را مطرح کرده اند. مسئله نفس که در واقع به شناخت وجود آدمی مربوط می شود، از جمله مطالبی است که همواره در متون عرفانی به خاطر همراهی همیشگی با انسان جلب توجه کرده است، به همین خاطر است که غزالی در کتاب کیمیای سعادت گفته است: «بدان که کلید معرفت خدای-تعالی- معرفت نفس خویش است» (کیمیای سعادت، 13). وی در همین کتاب برای نشان دادن مهم بودن این مسئله به آیه ای از قرآن کریم استناد می کند که می فرماید: «سَرِّیْهِمْ آیَاتِنَا فِی الْأَفَاقِ وَ فِی أَنْفُسِهِمْ حَتَّى یَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّ الْحَقَّ» (53/41). ابوالفضل بیهقی نویسنده کتاب تاریخ بیهقی نیز که به عنوان یک مورخ در بین نویسندگان مطرح است در بخشی از کتابش بحث نفس و شناخت آن را پیش کشیده است و درباره انواع آن و صفاتی که از آن برمی خیزد به صحبت پرداخته است. در این مقاله سعی شده است نظریات این نویسنده را در رابطه با نفس با سه نفر دیگر از افراد صاحب نام یعنی محمد غزالی، سنایی غزنوی و نجم الدین رازی بررسی و مقایسه شود. امام محمد غزالی در کتاب کیمیای سعادت در فصل اول این کتاب و در بخش اول سخنان را با عنوان «در شناختن نفس خویش» آغاز کرده است. سنایی غزنوی نیز در کتاب حدیقه الحقیقه به صورت مفصل این موضوع را واشکافی کرده است. نجم الدین رازی نیز در کتاب مرصادالعباد با توجه به سبک و منش عرفانی اش این موضوع را بررسی و تبیین کرده است. در این مقاله ابتدا نظریات هر یک از این افراد به طور کامل آورده شده، سپس به تحلیل و مقایسه میان سخنان این اندیشمندان پرداخته شده است.

ناقد اول: دکتر محمد فولادی

- موضوع بسیار خوب و ضروری است که تمام عرفا و بزرگان هریک از دیدگاه های متفاوت آن را مطرح کرده اند.
- اسم سنایی در عنوان مقاله نیامده ولی در متن به نظرات سنایی نیز پرداخته شده
- نام غزالی باید با تشدید آورده شود

- در مقاله زاویه دیدهای مختلف و گوناگون دنبال شده است ولی چرایی انتخاب آنها ذکر نشده است.
- نتایج در چکیده ضعیف بیان شده
- در دیدگاه مثبت و منفی «نفس» بحث نشده است.
- از نظر ویرایش و نگارش نویسنده دقت کافی را داشته است.
- تنها در مورد نجم الدین رازی سال ولادت و فوت ذکر شده ولی در مورد بقیه نیامده.
- سنایی صراحتاً از نفس صحبت نکرده و فقط از عقل صحبت کرده شما به این پرسش پاسخ نداده اید.

ناقد دوم: دکتر سید مهدی قافله باشی

- مفصلترین بحث در مورد بیهقی است که اتفاقاً ربطی به موضوع نفس ندارد بیهقی در حقیقت گزارشگر و مورخ است و نظریاتش با بزرگان دیگر بسیار متفاوت است و قابل اعتنا نیست.
- خردگرایی و حکمت مآبی در کل یک موضوع واحد هستند که در مقاله به دو دسته متفاوت تقسیم شده است.

در پایان جلسه نیز اساتید حاضر به سوالات مطرح شده از سوی مخاطبان پاسخ دادند.

